

Integračné scenáre Slovensko - EÚ 2025

Ing. Ivan Klinec

Vonkajšie prostredie integračných scenárov Slovensko – EÚ 2025

Vonkajšie prostredie integračných scenárov Slovensko - EÚ 2025 budú v období do roku 2025 určovať následovné ekonomické, spoločenské, politické a civilizačné zmeny:

- Globálne výzvy, ktoré budú v časových horizontoch rokov 2025 až 2050 vytvárať a meniť globálne prostredie, v ktorom sa budú jednotlivé štáty vyvíjať
- Globalizácia svetovej ekonomiky, sila svetového trhu a vytváranie globálnych inštitúcií
- Hrozba medzinárodného terorizmu a zmena globálneho bezpečnostného prostredia
- Postupné opúšťanie industriálneho modelu rozvoja ekonomiky a spoločnosti a celosvetový prechod k modelu informačnej spoločnosti
- Prechod k modelu novej ekonomiky informačnej spoločnosti ako dominantnému modelu určujúcemu výkonnosť, produktivitu a konkurencieschopnosť ekonomík jednotlivých krajín

Globálne výzvy pre nové milénium

Globálne výzvy, vytvorené v rámci The Millennium Project Americkej rady pre Univerzitu OSN, predstavujú najkomplexnejšiu výpoveď o smeroch vývoja, ktorými sa bude v najbližších 25 až 50 rokoch uberať globálna civilizácia. Samotný koncept výzvy v sebe zahŕňa slobodu voľby reagovať na danú problémovú oblasť a znamená vlastne problemové pole, ktoré sa v závislosti na zvládnutí resp. nezvládnutí problémov, ktoré sú v ňom zahrnuté, mení buď na rozvojovú príležitosť alebo na hrozbu ďalšiemu rozvoju. Globálne výzvy boli vytvorené v priebehu rokov 1996 až 2005 viac ako 1800 expertmi z celého sveta vrátane viac ako 30 expertmi zo Slovenska a z Českej republiky a sú permanentne aktualizované. Globálne výzvy zahŕňajú:

- **Udržateľný rozvoj - Ako môže byť dosiahnutý udržateľný rozvoj pre každého ?**
Neudržateľný rast je dnes najväčšou hrozbou pre budúcnosť ľudstva po odstránení hrozby jadrovej vojny. V súčasnej dobe miliardy ľudí sú odsúdené žiť v chudobe bez udržateľného rastu a veľká časť civilizácie bude čeliť hrozbe kolapsu. Svet si vo vzrastajúcej miere uvedomuje nepriaznivé interakcie medzi populáciou a ekonomickým rastom na jednej strane a kvalitou životného prostredia a prírodnými zdrojmi na strane druhej. Následkom toho, veľa politických a intelektuálnych lídrov z celého sveta považuje udržateľný rozvoj - zahrňujúci dimenzie environmentálne, ekonomické, sociálne a kultúrnej diverzity - za najvýznamnejší cieľ pre zjednotenie ľudstva a jeho inštitúcií.
- **Voda - ako môže mať každý zabezpečený dostatok čistej vody bez konfliktu?**
Približne 450 miliónov ľudí v 29 krajinách žije v lokalitách s nedostatkom vody, pričom tento počet sa môže do roku 2050 zvýšiť na 2.5 miliardy. Viac ako 1 miliarda ľudí nemá dostatok nezávadnej čistej vody. Takmer polovica sveta nemá vyhovujúcu kanalizáciu a 80 % všetkých chorôb v rozvojovom svete je spojených s vodou. Okolo 40 % ľudstva žije v povodiach riek zdieľaných viac ako dvomi krajinami. Ak budú súčasné trendy pokračovať, potom v roku 2025 dve tretiny ľudí na Zemi budú žiť v regiónoch poznačených stresom spojeným s vodou. Vodné systémy sú zraniteľné industriálnymi katastrofami, poľnohospodárskym znečistením a

teroristickými útokmi. Byznis tak, ako funguje dnes bude viesť k svetovej vodnej kríze, spojenej s masovou migráciou, chorobami a vojnami.

- **Populácia a zdroje - Ako môžu byť uvedené do rovnováhy populačný rast a zdroje ?** Svetová populácia rastie najrýchlejšie tam, kde si ľudia môžu najmenej zabezpečiť svoje životné potreby. Viac ako 1 miliarda ľudí po celom svete žije v slumoch a squatterských komunitách. Z 83 miliónového každoročného prírastku ľudskej populácie, iba 1 milión žije v industriálnom svete. Napriek tomu, že miera rastu populácie začala klesať, očakáva sa vzrast súčasnej populácie zo 6.2 miliardy na 9 miliárd v roku 2050, pričom 98 % tohoto rastu bude v najchudobnejších krajinách. Približne polovica sveta žijúca v mestách na 2% pôdy spotrebováva približne 75% zdrojov a produkuje približne rovnaké množstvo znečistenia. Počas jednej generácie dnešné približne 3 miliardy obyvateľov miest vzrastú na 5 miliárd, čím sa stane urbanizácia jedným z najsilnejších trendov dneška. Prírodné zdroje podporujúce tento rast sa scvrkávajú. Svetová populácia starne a presúva sa do miest. V roku 2050 bude viac starších ľudí ako deti a najviac z nich bude žiť v preplnených mestách. Industriálny svet sa stal bohatším predtým ako zostarol, ale úspech programov kontroly pôrodnosti bude znamenať, že rozvojový svet zostarne skôr ako sa stane bohatým.
- **Demokratizácia - Ako sa môže skutočná demokracia vytvárať z autoritárskych režimov ?** Prvýkrát v histórii žije viac ľudí v demokraciach ako v diktatúrach. Podľa Freedom House 120 krajín je parlamentnými demokraciami, čo zahŕňa asi 63 % svetovej populácie. Pretože demokracie nesmerujú k vzajomným vojnovým konfliktom a vznik humanitárnych kríz je omnoho viac pravdepodobný v rámci autoritárskych režimov, trend k demokracii by mal viesť k mierovejšej budúcnosti. Vytváranie demokracie však nie je hladký proces. Mnohé súčasné demokracie nemajú konsolidované svoje demokratické inštitúcie a kultúrne zmeny. Počas prechodu veľa ľudí môže stratiť svoje príjmy a sociálne postavenie. Mladé demokracie, vytvárajúce sa z autoritárskych režimov, potrebujú dlhodobú ekonomickú stabilitu, určité skúsenosti s pluralizmom a väčšinu prodemokratických

účastníkov aby sa stali skutočnými demokraciami. Dramatické zmeny ako viacstrannické voľby, slobodná tlač, písané ústavy, právne reformy a nezávislé súdnictvo nevytvárajú simultánne kultúru demokracie s občianskou zodpovednosťou. Vzrastajúca schopnosť manipulácie s informáciami všade ohrozuje slobodu voľby.

- **Globálne dlhodobé perspektívy - Ako sa môže politické rozhodovanie stať viac citlivým ku globálnym dlhodobým perspektívam ?** Komplexnosť, akcelerácia zmeny, a globalizácia na prelome milénií podnietili vzrastajúcu pozornosť k budúcim možnostiam. Mnoho politických lídrov však pozerá iba na najbližšie voľby a tí z viac autoritárskych režimov zameriavajú svoje úsilie na krátkodobé riešenia pre udržanie sa pri moci. Denná zložitosť politik a potreba riešiť bežné problémy nechávajú málo času pre zaoberanie sa dlhodobými perspektívami a následkami. Korporatívni podielníci chcú rýchly zisk, tlačiac tak korporatívnych lídrov k akciám, ktoré môžu zlepšiť zisk v ďalšom štvrtroku. Lídri neziskových organizácií, ktorí môžu pozerieť na dlhšie časové horizonty, tak robia iba z perspektívy jedného problému. Potrebujeme vytvoriť participatívny proces informovaný výskumom budúcnosti, podporiť tréning a vzdelávacie kurzy v myslení o budúcnosti, konvertovať metódy výskumu budúcnosti do vyučovacích metód. Potrebujeme tiež organizovať údaje pre ľahšie použitie v predvídaní a politických analýzach, inkorporovať metódy výskumu budúcnosti ako napr. scenáre do všetkých úrovní politického rozhodovania a výcviku decizorov.
- **Globalizácia informačnej technológie - Ako môžu byť globalizácia a konvergencia informačných a komunikačných technológií prospešnými pre každého ?** Internet rastie rýchlejšie ako akýkoľvek fenomén v histórii a stáva jednou z najmocnejších síl zmeny. Internet dnes stimuluje otázky, učenie a vytváranie nových organizačných foriem. Niektorí dokonca tvrdia, že sa stane samoorganizujúcim mechanizmom pre vznikajúci globálny mozog zdokonaľujúci kolektívnu inteligenciu ľudstva. Počítačové komunikácie sa stávajú tepnami biznisu s 2 biliónmi dolárov obiehajúcimi okolo sveta každý deň. Stále viac ľudí sa pripája k vytvárajúcemu sa „planetárnemu nervovému systému,, vytvárajúc tak z kyberpriestoru bezprecedentné médium pre civilizáciu. Čoskoro uvidíme kompletný

gigabytový počítač na jednom čípe. Aplikácie informačných technológií vo vzdelávaní môžu byť najväčším vyrovnávačom medzi chudobnými a bohatými krajinami. Napriek tomu, že kybertechnológie môžu priniesť mier a hojnosť, treba mať na zreteli hrozbu informačnej vojny, kyberterorizmus, citlivosť finančných trhov, podvody, stratu kultúrnej diverzity a znalostnú medzeru. Mohli by sme urobiť prístup k Internetu ľudským právom, ukončiť národné telekomunikačné monopoly, vynájsť podnety pre poskytovanie výcviku pre každého, vytvoriť nízkoceňové Internetové zariadenia s priamym satelitným prístupom, využiť existujúci softvér k zablokovaniu urážlivých materiálov, podporiť tele-dobrovoľníkov pre pomoc chudobným regiónom, vyvinúť štandardy vzťahujúce sa k obsahu, grafiku pre jednoduchšie užívanie Internetu a súhlasiť s pravidlami správania na globálnej informačnej diaľnici.

- **Medzera medzi bohatými a chudobnými - Ako môže etická trhová ekonomika podporiť redukciu medzery medzi bohatými a chudobnými ?** Svetová ekonomika vzrástla za posledných 50 rokov z 3 biliónov dolárov na viac ako 30 biliónov dolárov. Počas posledných 40 rokov očakávaná dĺžka života v rozvojových krajinách vzrástla zo 46 na 64 rokov, miera detskej úmrtnosti bola zredukovaná o 50 %, podiel detí zapísaných do základnej školy vzrástol o viac ako 80 % a prístup k bezpečnej pitnej vode a kanalizácii sa zdvojnásobil. Napriek tomu Svetová Banka odhaduje, že počet ľudí žijúcich z 1 až 2 dolárov na deň by mohol vzrásť z 2 miliárd na 4 miliardy v priebehu budúcich 25 rokov. Z 1.3 miliardy ľudí, ktorí spotrebovávajú menej ako 1 dolár za deň, 44 % žije v Južnej Ázii, po približne 24 % v Sub-Saharskej Afrike a Východnej Ázii a 6.2 % v Latinskej Amerike a Karibiku. Podľa UNDP najbohatších 20 % sveta je zodpovedných za 86 % spotreby, pričom najchudobnejších 20 % spotrebovávajú iba 1 % globálnej produkcie. Rozdiel v príjmoch na osobu medzi 20 % najbohatšími a 20 % najchudobnejšími bol 30 ku 1 v roku 1960, tento pomer vyskočil na 78 k 1 v roku 1994 a trochu poklesol na 74 k 1 v roku 1999. The Asia Foundation odhaduje, že tento pomer môže dosiahnuť 100 k 1 pred rokom 2015. Účastníci vo všetkých trhových ekonomikách by sa mali správať viac eticky a viac prispievať k sociálnym potrebám a cieľom ako ich ignorovať. Etické trhové ekonomiky sú podporované, keď „úroveň hracieho poľa„ je garantovaná

spravodlivým súdnym systémom a vládami, ktoré zabezpečujú politickú stabilitu, šancu participovať na lokálnych rozvojových rozhodnutiach, obchodnými podnetmi, ktoré vyhovujú sociálnym a environmentálnym cieľom a prístupom k pôde, kapitálu a informáciám.

- **Zdravie - Ako môže byť redukovaná hrozba nových a znovuobjavujúcich sa chorôb a imúnnych mikroorganizmov ?** Infekčné choroby sú príčinou asi 30 % úmrtí na svete. Veľký pokrok bol dosiahnutý v boji proti týmto podmienkám uspal mnohých ľudí falošným pocitom bezpečnosti. V posledných 20 rokoch viac ako 30 nových a vysokoinfekčných chorôb ako napr. Ebola a AIDS bolo identifikovaných, pre mnohé z nich neexistuje liečba, liek alebo vakcína. Okrem toho, počas posledných 20 rokov, 20 známych druhov chorôb ako TBC a malária si vyvinulo antimikrobiálnu rezistenciu zapríčinenú rozšíreným používaním a zneužívaním liekov. Zároveň staré choroby ako cholera, mor, meningitída, hemoragická horúčka, diftéria a žltá horúčka sa znovu objavili ako ohrozenia verejného zdravia po rokoch úpadku. Efekty tohoto vývoja sú znásobované takými faktormi ako prudký vzrast leteckej dopravy, veľkou populáciou podvýživenej a nevzdelanej ľudí žijúcich v podštandardných podmienkach, nezdravým prostredím a neadekvátnymi zdravotnými službami a zlým zásobovaním vodou a kanalizáciou. Globalizácia obchodu rovnako ako najnovšie zmeny v produkcii, obchodovaní a spracovaní potravy zvyšujú riziko chorôb vznikajúcich z potravy. Environmentálne faktory tiež vystavujú ľudí predtým neznámym chorobám. Nakoniec aktivity ako odlesňovanie, turizmus, konflikt a migrácia do vzdialených osídlení podporujú ohrozenie chorobami.
- **Kapacita pre rozhodovanie - Ako môže byť zdokonaľovaná kapacita pre rozhodovanie v nadväznosti na zmeny práce a inštitucionálne zmeny ?** Mnoho ľudí verí, že je možné vytvárať budúcnosť viac ako jednoduchej príprave na budúcnosť, ktorá je lineárnou extrapoláciou súčasnosti alebo produkt šance alebo osudu. Vzrastajúca komplexnosť vyžaduje informované rozhodovanie, efektívnu akciu a rýchle výsledky. Ale rastúce množstvo a zložitosť volieb, ktoré musia byť rozhodnuté, sa zdá rásť nad naše schopnosti analyzovať a robiť rozhodnutia. Počet

Ľudí zapojených do rozhodovania taktiež vzrastá vzhľadom na väčšiu komplexnosť v rozhodovacom procese. Problémy ako globálne otepľovanie a etika a aplikácie genetického inžinierstva majú sklon byť náročnejšími ako problémy v minulosti. Morálna zodpovednosť je zriedkavo braná do úvahy pri rozhodovaní. Spolu s rozširovaním demokracie viac ľudí je zapojených do rozhodovania robiac závery viac obtiažnejšími. Je samozrejme, že neistota a riziko budú vysoké pri niektorých významných rozhodnutiach, pretože tieto budú musieť byť robené bez plnej znalosti faktorov, ktoré budú ovplyvňovať ich výstupy.

- **Mier a konflikt- Ako môžu zdieľané hodnoty a nové bezpečnostné stratégie redukovať etnické konflikty, terorizmus, a použitie zbraní hromadného ničenia ?** Na začiatku nového milénia etnické konflikty stále pokračujú a terorizmus je v neustále vzrastajúcej miere deštruktívny, má široký záber a je ťažké mu zabrániť. Krutosť náboženských a etnických konfliktov taktiež vzrastá, tak ako aj počet štátov so zbraňami hromadného ničenia. Podľa komisára UNHCR 21.5 milióna ľudí je utečencami. Zbrane chemickej, biologickej a informačnej vojny sú tiež lacné a ľahko použiteľné malými skupinami. V rovnakom čase sú vytvárané stratégie pre svetový mier a bezpečnosť a rastie globálne úsilie podporujúce rešpekt k diverzite a zdieľané etické hodnoty. Je študovaná transkultúrna etika a dialógy medzi rozdielnymi pohľadmi na svet narastajú. Rast demokracie, medzinárodný obchod a globálne zviditeľňovanie uskutočňované novými médiami, Internetom a satelitným dohľadom spolu so zlepšením svetového cestovania a životných štandardov podporujú vzrastajúcu akceptáciu bezpečnostných podmienok, ktoré robia možnou viac mierovú evolúciu ľudstva. Niekedy bolo otroctvo široko akceptované ako prirodzená inštitúcia, dnes je skoro zlikvidované pretože ľudia zmenili svoje mysle a inštitúcie. Ak sa to podarilo pri otroctve, potom prečo nie pri vojne a terorizme ? V dlhodobých časových horizontoch riešením týchto problémov je lepšie vzdelávanie lídrov. Musíme porozumieť základným príčinám terorizmu, nie iba následkom a vytvoriť sociálny marketing alebo verejné vzdelávacie programy podporujúce rešpekt k diverzite a rovnakým právam.

- **Ženy - Ako môže zmenené postavenie žien pomôcť zlepšiť ľudské podmienky ?** Zmenené postavenie žien bolo dosiahnuté prostredníctvom Konvencie o eliminácii všetkých foriem diskriminácie žien, prijatej Valným zhromaždením OSN pred 20 rokmi a akceptovanej 167 štátmi sveta, ktoré súhlasili s adaptáciou národných akčných plánov a politík pre umožnenie rovnosti žien. Lepšia vzdelanosť, zníženie detskej úmrtnosti, dokonalejšia a cenovo prístupná antikoncepcia, efektívne programy plánovaného rodičovstva, hnutia za ženské práva a využívanie Internetu dohromady zvýšili participáciu žien v hotovostných ekonomikách a ich sociálny štatút v priebehu niekoľkých posledných generácií. Tam, kde bol štatút žien posilnený, tam sa znížila pôrodnosť a všeobecný blahobyt sa zvýšil. Vzdelané ženy vychovávajú zdravšie deti, majú nižšie percento pôrodnosti a efektívnejšie prispievajú k pracovnej sile. V posledných 20 rokoch sa ženy v rozvojových krajinách zdokonalili dvojnásobne rýchlejšie ako muži vo vzdelanosti a školskej dochádzke. Miera ženskej úmrtnosti sa znížila celosvetovo o 50 %. Keď ženy kontrolujú príjmy, potom väčšia časť týchto príjmov je vynakladaná na potravu a iné vstupy pre zlepšenie výživy a zdravia. Z tohoto dôvodu rozvoj detí je závislý na ekonomickej sile žien a ich postavení v spoločnosti a to je jasná odpoveď na otázku ako zmenená rola žien pomáha zlepšovať ľudské podmienky. Zlepšenie štatútu žien by mohlo byť najlepšou cenovo efektívnou stratégiou ktorá by reagovala na väčšinu ostatných globálnych výziev.
- **Transnacionálny zločin - Ako možno zabrániť organizovanému zločinu aby sa stával silnejším a sofistikovanejším globálnym podnikom ?** Transnacionálny organizovaný zločin by sa mohol stať narýchlejšie rastúcim priemyslom sveta. Medzinárodný menový fond odhaduje, že viac ako 5 % globálnej ekonomiky približne 1.5 bilióna dolárov za rok je prepierané prostredníctvom medzinárodného finančného systému. To je viac ako svetový naftový a plynárenský priemysel dohromady. Medzinárodné siete drogových kartelov, bývalá mafia a bývalí pracovníci spravodajských služieb z rôznych krajín zhromažďujú obrovské sumy peňazí z ilegálnych drog a iných zdrojov, umožňujúc svojim členom kupovať poznatky a technológie pre vytváranie nových foriem kriminality pre generovanie vyšších ziskov

a stávanie sa hrozivou globálnou silou. S dennými medzinárodnými transférami 2 biliónov dolárov prostredníctvom počítačovej komunikácie potenciál pre korupciu je mimoriadny. Potenciálna synergia medzi organizovaným zločinom, korupciou a terorizmom sa môže vyvinúť do významnej sily ohrozujúcej vládne rozhodovanie a verejné záujmy.

- **Energia - Ako môže byť bezpečne a efektívne uspokojený rastúci dopyt po energii ?** Svetová spotreba energie sa počas posledných 20 rokov zvýšila o viac ako 50 % a do roku 2050 sa zdvojnásobí alebo strojnásobí. Fosílna palivá by mohli zaplniť medzeru, avšak za neakceptovateľnú environmentálnu cenu. Všetky hlavné projekcie ukazujú nárast skleníkových plynov počas nasledujúcich 50 rokov. Počas nasledujúcich 10 až 15 rokov sa počíta s uzavretím viac ako 300 jadrových elektrární. Následkom toho nové zdroje budú potrebné nielen pre rastúci dopyt, ale aj pre pokrytie strát elektriny z odstavených jadrových elektrární. Alternatívne zdroje energie jako fotovoltické články, solárna termálna energia, geotermálna energia, vodík, veterná energia, prílivová energia, biomasa, oceánové termické rozdiely, fúzia a satelity na solárnu energiu sa nevyvíjajú dostatočne rýchlo aby zaplnili medzeru a uspokojili budúci dopyt. Musíme zvýšiť financovanie vývoja alternatívnych zdrojov energie a s tým spojených zmien. Energetické problémy môžu vyvolať požiadavku vytvorenia Svetovej organizácie pre energiu pre koordináciu výskumu energie, vývoj a asistenciu pri implementačných politikách.
- **Veda a technológia - Ako môžu byť urýchlené vedecké a technologické objavy pre zdokonalenie ľudských podmienok ?** Rýchlosť vedeckých objavov a technologických aplikácií rapídne mení ľudské podmienky. Znalostná báza pre tento rast je kumulatívna a v rastúcej miere interdisciplinárna, neukazuje žiaden náznak spomalenia, ale naopak vytváranie nových hraníc. Nanotechnológie budú v širokej miere urýchľovať technologickú efektívnosť. Biotechnológie vytvoria lepšie zdravotníctvo a výživnejšiu potravu pri použití menej pôdy a vody. Kognitívne vedy zdokonalia vzdelávanie a mentálne zdravie. Umelá inteligencia s kvantovými počítačmi podporia vzrast kolektívnej inteligencie. Kozmické vedy otvoria nové

technologické a spoločenské hranice. Synergia medzi vedami sa urýchľuje globálnou konvergenciou komunikačnej a informačnej technológie.

- **Globálna etika - Ako môžu byť etické aspekty viac rutinne zahrnuté do globálneho rozhodovania ?** Vzrast vzájomnej prepojenosti sveta a spravodajstvo sofistických médií znemožňujú uskutočňovanie neetických rozhodnutí bez povšimnutia. Následkom toho sme zaplavení omnoho viac dôsledkami pochybných rozhodnutí, než aké je schopný súčasný systém odvrátiť. Toto vedie k novému pocitu kolektívnej zodpovednosti po akom je volané vo Všeobecnej deklarácii práv človeka. Na dôvažok samoorganizácia prostredníctvom Internetu umožňuje jednotlivcom stavať sa silnejšou morálnou silou. Think tanky, komisie OSN a medzináboženské dialógy navrhujú vytvorenie globálnej etiky. Globálna etika musí korešpondovať nielen s hlavnými náboženskými morálkami, mala by tiež spojiť veriacich a neveriacich do novej aliancie. Musíme nájsť efektívne politiky proti korupcii, podporiť vôľu konať, kontrolovať lobbying a redukovať pýchu a zahľadenie do seba, podporovať česť a poctivosť, podporovať rodičovské vedenie pri vytváraní pocitu hodnôt, redukovať bariéry slobodného prístupu k informáciám, vytvoriť spoločnú dohodu o etike.

Vnútorne prostredie integračných scenárov Slovensko – EÚ 2025

Vnútorne prostredie integračných scenárov Slovensko - EÚ 2025 v období do roku 2025 bude determinované nasledovnými procesmi:

- Vytváraním a vývojom potenciálov, výkonnosti a štruktúry slovenskej ekonomiky a spoločnosti v dlhodobom časovom horizonte, čo vo výraznej miere determinuje súčasnú výkonnosť, štruktúru a potenciály slovenskej ekonomiky ako i jej miesto vo svetovej ekonomike

- Stavom slovenskej ekonomiky a spoločnosti na začiatku 21.storočia v kontexte vytvárajúcej sa globálnej svetovej ekonomiky
- Výsledkami procesu transformácie ekonomiky a spoločnosti v rokoch 1990 až 2005
- Úspešným ukončením transformačného procesu na demokratický politický systém a fungujúcu trhovú ekonomiku
- Rozšírením trhového prostredia na ostatné oblasti spoločnosti vrátane vedy, vzdelávania, zdravotníctva, kultúry a zjednotenie pravidiel fungovania všetkých oblastí ekonomiky a spoločnosti
- Úspešnou integráciou Slovenska do Euroatlantických štruktúr a skompatibilnením slovenskej ekonomiky a spoločnosti s týmito štruktúrami
- Adaptáciu Slovenska na vytvárajúcu sa informačnú spoločnosť a prechodom na model novej ekonomiky ako základný model informačnej spoločnosti
- Kľúčovými faktormi rozvoja a kľúčovými riadiacimi silami, ktoré budú formovať slovenskú ekonomiku a spoločnosť v časovom horizonte do roku 2025

Slovensko - EÚ 2025 - Kľúčové riadiace sily

Slovensko- EÚ 2025 - Kľúčové riadiace sily

Vzdelanie

Informačné technológie

Internet

Informácie a znalosti

Informačný a znalostný kapitál

Veda

Zdravie

Digitálna ekonomika

Informačná sieťová ekonomika

Networking

Komunikácia

Sociálny kapitál

Udržateľný rozvoj

Novovytvárajúce sa trhy

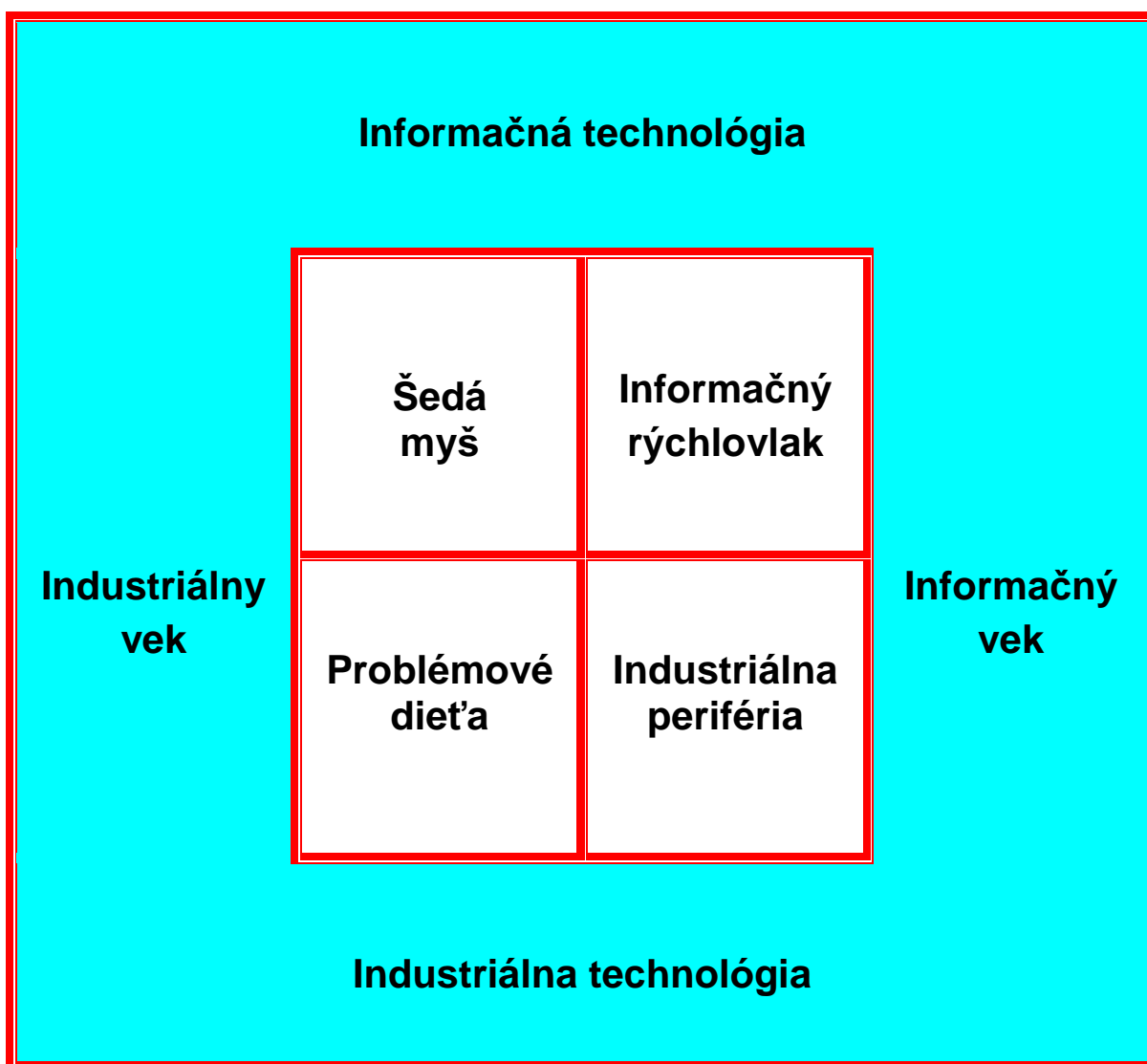
Ochrana diverzity

Kultúra

Umenie

Spiritualita

Slovensko - EÚ 2025 - Základné scenáre

Slovensko - EÚ 2025 - Divoké karty - scenáre

etnický konflikt

sociálny konflikt väčšieho rozsahu

kolaps štátnych financií

permanentná ekonomická kríza

teroristický útok

lokálny ozbrojený konflikt

ekologická katastrofa

pandémia

prírodná katastrofa

Slovensko - EÚ 2025 - Scenár I. - Industriálna periféria

Riadiace sily: industriálne elity Druhej vlny plus trh

Politický systém: parlamentná demokracia, stranický systém, korupcia

Ekonomika: industriálna ekonomika Druhej vlny

Priority: strojárenský priemysel, automobilový priemysel, stavebníctvo, jadrová energetika

Mena: SKK, Euro po roku 2012

Nezamestnanosť: 12 - 18 %

Inflácia: 7 - 15 %

Rast HDP: 3 - 4 %

Spoločnosť: industriálna spoločnosť Druhej vlny, tribalizmus

Organizácia: industriálne hierarchie, siete tieňovej ekonomiky a organizovaného zločinu

Internet: 50 - 75 % on-line

Sociálny kapitál: pokles

Demografia: pokles, starnutie obyvateľstva

Kultúra: industriálna unifikácia

Scenár Industriálna periféria

Scenár riadený industriálnymi elitami Druhej vlny spojený s vládnu ochranou industriálnych inštitúcií slovenskej ekonomiky a jej rezistenciou voči globálnym zmenám a s neschopnosťou a nechotou realizovať posun k informačnej sieťovej ekonomike

Základné charakteristiky

Scenár riadený industriálnymi elitami Druhej vlny a trhom, zachovávanie silného centralistického riadenia a rozdeľovania zdrojov, zachovávanie industriálnej štruktúry ekonomiky, nízka výkonnosť, nekonkurencieschopnosť, lacná pracovná sila, nízka životná úroveň, rast medzery za vyspelými štátmi USA, EÚ, Japonsko, sociálne, politické a spoločenské konflikty, sociálne napätie, demografický pokles

Efekty

nezamestnanosť 12 - 18 %, inflácia 7 - 15 %, rast HDP 3 - 4 %, makroekonomická nestabilita, stagnácia alebo pomalý rast produktivity, nízka konkurencieschopnosť až nekonkurencieschopnosť, rast technologického zaostávania, stagnácia alebo pomalý rast životnej úrovne

Pravdepodobnosť uskutočnenia

pravdepodobný do roku 2010, možný za určitých podmienok aj po roku 2015

Slovensko - EÚ 2025 - Scenár II. - Informačný rýchlovlak

Riadiace sily: informačné technológie plus trh

Politický systém: parlamentná demokracia, občianská spoločnosť

Ekonomika: nová ekonomika Tretej vlny

Priority: informačná infraštruktúra, veda, vzdelanie, digitálna ekonomika, cestovný ruch

Mena: SKK, Euro po roku 2008

Nezamestnanosť: 5 - 8 %

Inflácia: 4 - 8 %

Rast HDP: 4 - 7 %

Spoločnosť: informačná spoločnosť Tretej vlny, občianská spoločnosť

Organizácia: informačné a hodnotové siete

Internet: 75 - 95 % on-line

Sociálny kapitál: obnovený rast

Demografia: obnovený rast

Kultúra: diverzita

Scenár Informačný rýchlovlak

Scenár riadený trhom a informačnými technológiami spojený s kľúčovou úlohou informačných technológií a Internetu v rozvoji slovenskej ekonomiky a transformácia jej industriálneho jadra na informačnú sieťovú ekonomiku

Základné charakteristiky

Scenár riadený trhom a informačnými technológiami, nová ekonomika ako základ hospodárskej politiky, realizácia dlhodobých strategických programov rozvoja informačnej spoločnosti, Internetu, digitálnej ekonomiky, elektronického obchodovania, prekročenie industrializmu, adaptácia slovenskej ekonomiky a spoločnosti na prebiehajúce procesy civilizačnej transformácie, výmena zastaralých technológií, preorganizovanie ekonomiky do podoby sietí, rozšírenie trhového prostredia na vedu, vzdelávanie a zdravotníctvo, pokles úlohy štátu a vzrast úlohy podnikateľských subjektov, neziskových organizácií a samosprávy, otváranie sa svetu, plná integrácia do sietí svetovej ekonomiky, ekonomická, politická a spoločenská stabilizácia, vytvorenie funkčnej demokracie

Efekty

nezamestnanosť 5 -8 %, inflácia: 4 - 8 %, rast HDP: 4 - 7 %, makroekonomická stabilita, rast produktivity, rast konkurencieschopnosti, rast technologickej výkonnosti, znižovanie technologického zaostávania, rast životnej úrovne

Pravdepodobnosť uskutočnenia

málo pravdepodobné do roku 2010, veľmi pravdepodobné po roku 2012

Slovensko - EÚ 2025 - Scenár III. - Problémové dieťa

Riadiace sily: industriálne elity Druhej vlny plus udalosti

Politický systém: parlamentná demokracia, stranický systém, korupcia

Ekonomika: industriálna ekonomika Druhej vlny

Priority: udržiavanie ekonomických odvetví Druhej vlny

Mena: SKK, Euro po roku 2015

Nezamestnanosť: 15 - 20 %

Inflácia: 8 - 25 %

Rast HDP: 0.5 - 0.1 %

Spoločnosť: industriálna spoločnosť Druhej vlny, tribalizmus

Organizácia: industriálne hierarchie, siete tieňovej ekonomiky a organizovaného zločinu

Internet: 30 - 45 % on-line

Sociálny kapitál: rozpad

Demografia: pokles, starnutie obyvateľstva

Kultúra: industriálna unifikácia, devastácia

Scenár Problémové dieťa

Scenár riadený industriálnymi elitami Druhej vlny a udalosťami spojený s vládou ochranou industriálnych inštitúcií slovenskej ekonomiky a jej rezistenciou voči globálnym zmenám a s neschopnosťou a neochotou realizovať posun k informačnej sieťovej ekonomike

Základné charakteristiky

Scenár riadený industriálnymi elitami Druhej vlny a udalosťami, zachovávanie silného centralistického riadenia a rozdeľovania zdrojov, opakovaný kolaps industriálneho systému a pokusy o jeho obnovovanie, zachovávanie industriálnej štruktúry ekonomiky až pokles do predindustrializmu, nízka výkonnosť, nekonkurencieschopnosť, lacná pracovná sila, permanentné klesanie životnej úrovne, prudký rast medzery za vyspelými štátmi USA, EU, Japonsko, postupný odchod vzdelanejšej časti populácie do zahraničia, rast tieňovej ekonomiky a organizovaného zločinu, slabá úloha centrálnej vlády, tribalizmus, etnické, sociálne, politické a spoločenské konflikty, sociálne napätie, demografický úpadok

Efekty

nezamestnanosť 15 - 20 %, inflácia 8 - 25 %, rast HDP 0.5 - 1.5 %, makroekonomická nestabilita, stagnácia alebo klesanie produktivity, nízka konkurencieschopnosť až nekonkurencieschopnosť, rast technologického zaostávania, permanentný pokles životnej úrovne

Pravdepodobnosť uskutočnenia

možný za určitých podmienok po roku 2008

Slovensko - EÚ 2025 - Scenár IV. - Šedá myš

Riadiace sily: technokratické elity Tretej vlny EÚ plus trh

Politický systém: parlamentná demokracia, občianská spoločnosť

Ekonomika: postupná transformácia na novú ekonomiku Tretej vlny

Priority: informačná infraštruktúra, veda, vzdelanie, digitálna ekonomika, cestovný ruch, diaľnice, automobilový priemysel

Mena: SKK, Euro po roku 2010

Nezamestnanosť: 10 - 15 %

Inflácia: 5 - 12 %

Rast HDP: 3 - 5 %

Spoločnosť: vytvárajúca sa informačná spoločnosť Tretej vlny, občianská spoločnosť

Organizácia: hierarchie až siete

Internet: 70 - 85 % on-line

Sociálny kapitál: stagnácia

Demografia: zastavenie poklesu, obnovený rast

Kultúra: diverzita

Scenár Šedá myš

Scenár riadený technokratickými elitami EÚ a trhom, postupný prechod moci od mocenských elít Druhej vlny k mocenským elitám Tretej vlny, transformácia industriálneho jadra slovenskej ekonomiky za spolupráce technokratických elít Slovenska a EÚ, postupný prenos priorít na podporu informačnej spoločnosti

Základné charakteristiky

Scenár riadený technokratickými elitami Tretej vlny EÚ a trhom, postupný prechod moci od mocenských elít druhej vlny k mocenským elitám Tretej vlny, transformácia industriálneho jadra slovenskej ekonomiky za spolupráce technokratických elít Slovenska a EÚ, postupný prenos priorít na podporu informačnej spoločnosti, nová ekonomika ako základ hospodárskej politiky, realizácia dlhodobých strategických programov rozvoja informačnej spoločnosti, Internetu, digitálnej ekonomiky, elektronického obchodovania, prekročenie industrializmu, adaptácia slovenskej ekonomiky a spoločnosti na prebiehajúce procesy civilizačnej transformácie, výmena zastaralých technológií, preorganizovanie ekonomiky do podoby sietí, rozšírenie trhového prostredia na vedu, vzdelávanie a zdravotníctvo, pokles úlohy štátu a vzrast úlohy podnikateľských subjektov, neziskových organizácií a samosprávy, otváranie sa svetu, plná integrácia do sietí svetovej ekonomiky, ekonomická, politická a spoločenská stabilizácia, vytvorenie funkčnej demokracie

Efekty

nezamestnanosť 10 - 15 %, inflácia 5 - 12 %, rast HDP 3 - 5 %, makroekonomická stabilita, rast produktivity, rast konkurencieschopnosti, rast technologickej výkonnosti, znižovanie technologického zaostávania, rast životnej úrovne

Pravdepodobnosť uskutočnenia

málo pravdepodobný do roku 2010, možný za určitých podmienok po roku 2012